

Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου Φίλια Καλαβρύτων: Ένα ιστορικό μοναστήρι της Πελοποννήσου με σημαντική εθνική προσφορά στην Επανάσταση του 1821

[/ Γνώμες](#)

Ανατολικά του χωριού Φίλια Καλαβρύτων, στις νοτιοδυτικές υπώρειες του Θισβετίου όρους και σε υψόμετρο 926 μ., βρίσκεται η Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου, η οποία αποτελεί Μετόχιο της παλαιφάτου Ιεράς Μονής Αγίας Λαύρας Καλαβρύτων.

• **Γράφει ο Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος, Εκπαιδευτικός**

Η ευρισκόμενη εντός δάσους δρυών, κυπαρισσιών και πρίνων ιστορική Μονή τιμάται επ'ονόματι του εν Αγίοις πατρός ημών Αθανασίου του Μεγάλου Πατριάρχου Αλεξανδρείας και εικάζεται ότι είναι σύγχρονη της Μονής Αγίας Λαύρας, η οποία ιδρύθηκε το 961 επί των ημερών του αυτοκράτορος Νικηφόρου Φωκά.

Η ακριβής χρονολογία ίδρυσης της Μονής παραμένει άγνωστη, αλλά σύμφωνα με την παράδοση ανάγεται περί τα τέλη του 10ου αιώνα. Αρχικά η Μονή ανηγέρθη δυτικά των Φιλίων, πλησίον του χωριού Σκοτάνη, αλλά η θέση αυτή εγκαταλείφθηκε και μεταφέρθηκε σε άλλη θέση, πλησίον της σπηλιάς του Δράγγου, η οποία ονομάζεται από τους κατοίκους της περιοχής Παλιομονάστηρο. Για άγνωστους λόγους εγκαταλείφθηκε και η θέση αυτή και μεταφέρθηκε στον τόπο που βρίσκεται σήμερα. Η πρώτη γραπτή μαρτυρία ύπαρξης της Μονής είναι το 1652 ή 1653, σύμφωνα με πατριαρχικό σιγίλιο, αφού ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιος Α' την ανακήρυξε πατριαρχική και σταυροπηγιακή. Το 1763, σύμφωνα με σωζόμενη επιγραφή στο υπέρθυρο της εισόδου του Καθολικού της Μονής, αποπερατώθηκε ο λιθόκτιστος κεραμοσκεπαστος σε ρυθμό τρίκλιτης βασιλικής Ναός της Μονής. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το Καθολικό κοσμείτο με ξυλόγλυπτο τέμπλο και πολλές παλαιές εικόνες που δυστυχώς δεν σώζονται σήμερα, αφού καταστράφηκαν λόγω της πυρπόλησης της Μονής από τους Γερμανούς στις 18 Σεπτεμβρίου 1943. Το 1781 ο Πατριάρχης Γαβριήλ Δ' ανανέωσε τα προνόμια της Μονής με νέο πατριαρχικό σιγίλιο, ενώ το 1798 επί των ημερών του Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' ανανεώθηκαν εκ νέου τα προνόμια, σύμφωνα με το σωζόμενο στη Μονή Αγίας Λαύρας σιγίλιο, το οποίο όριζε την ετήσια εισφορά της Μονής προς το Πατριαρχείο στα 105 γρόσια.

Αξιομνημόνευτη υπήρξε η προσφορά της Μονής στην Επανάσταση του 1821, αφού

υπήρξε κέντρο ανεφοδιασμού και καταφύγιο για όλους εκείνους που αγωνίζονταν εναντίον της απειλής των Τούρκων. Για τις ανάγκες του απελευθερωτικού αγώνα διέθεσε η Μονή 6000 γρόσια, τα οποία προήλθαν από την πώληση ενός Μετοχίου της στην περιοχή των Πατρών, ενώ με δαπάνη του μαρτυρικού Μητροπολίτου Δέρκων Γρηγορίου, ο οποίος εκάρη μοναχός στη Μονή και απηγχονίσθη στις 3 Ιουνίου 1821 στην Κωνσταντινούπολη, κατασκευάστηκε το 1819 η κρήνη που σώζεται μπροστά από το Καθολικό της Μονής. Στις 15 Ιουλίου 1826 η Μονή υπέστη μεγάλες καταστροφές, αφού πυρπολήθηκε από τα στρατεύματα του Ιμπραήμ.

Το 1830 η Μονή αριθμούσε μόλις επτά μοναχούς επί συνόλου 70 που είχε πριν την Επανάσταση. Το 1850 ανέλαβε ο εκ του χωριού Φίλια ιερομόναχος Παρθένιος Χρόνης, ο οποίος κατόρθωσε να ανακαινίσει πλήρως την πυρπολυθείσα Μονή και να την επανδρώσει με μοναχούς που το 1875 ξεπέρασαν τους 60. Μετά την εκδημία του ιερομονάχου Παρθενίου άρχισε η βαθμιαία παρακμή της Μονής. Το γεγονός αυτό οδήγησε στη διάλυσή της το 1928 και στην προσάρτησή της στην Ιερά Μονή Αγίας Λαύρας Καλαβρύτων, της οποίας έκτοτε αποτελεί Μετόχιο. Στις 25 Ιουνίου 1943 και λίγες μόνο ημέρες μετά την πυρπόληση του χωριού Φίλια η Μονή λεηλατήθηκε από τα ιταλικά στρατεύματα κατοχής. Δύο μοναχοί, ο ιερομόναχος π. Αμβρόσιος (κατά κόσμον Αλέξιος) Παπαρρηγόπουλος (1881 - + 25 Ιουνίου 1943) και ο γέροντας μοναχός Χριστοφόρος Αναγνωσταράς συνελήφθηκαν. Ο π.Αμβρόσιος σκεπτόμενος ότι οι Ιταλοί θα τους εκτελούσαν, αποπειράθηκε να δραπετεύσει, αλλά δυστυχώς θανατώθηκε από τα πυρά των Ιταλών.

Στις 18 Σεπτεμβρίου 1943 η Μονή πυρπολήθηκε από τους Γερμανούς, αλλά δεν

κατέρρευσε ολόκληρη. Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησε η ανοικοδόμηση της Μονής, η οποία από το 1997 έχει χαρακτηριστεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο βυζαντινής - μεταβυζαντινής περιόδου. Τα τελευταία χρόνια η Αδελφότητα Φιλιωτών Καλαβρυτινών "Ο Άγιος Βλάσιος" και ο Όμιλος Φίλων της Μονής Αγίου Αθανασίου Φιλίων καταβάλλουν φιλότιμες προσπάθειες για την αναστύλωση και ανάδειξη της ιστορικής αυτής Μονής, η οποία πανηγυρίζει στις δύο εορτές προς τιμήν του Αγίου Αθανασίου, στις 18 Ιανουαρίου και στις 2 Μαΐου. Πρόσφατα έχει ξεκινήσει και η αγιογράφηση του Καθολικού της Μονής από τον Πατρινό αγιογράφο Χάρη Ράλλη. Στη Μονή εγκαταβιώνει ο ταπεινός και φιλόξενος μοναχός Ιωσήφ, ενώ αξιομνημόνευτη είναι η αίθουσα, η οποία έχει διαμορφωθεί σε Μουσείο που αναδεικνύει τη βαρυσήμαντη ιστορία της Μονής.

Βιβλιογραφικές Πηγές:

Χρήστος Βλ. Καραθανάσης, Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου Φιλίων, Συνέκδοση της Αδελφότητος Φιλιωτών Καλαβρυτινών "Ο Άγιος Βλάσιος" και του Ομίλου Φίλων του Μοναστηριού Αγίου Αθανασίου Φιλίων, Αθήνα 2010.

Γεώργιος Παπανδρέου, Καλαβρυτινή επετηρίς : ήτοι πραγματεία περί της ιστορικής των Καλαβρύτων επαρχίας, Εκ του Τυπογραφείου των Καταστημάτων Μιχαήλ Ι. Σαλιβέρου, Εν Αθήναις 1906.

ΜΕΓΑΣ ΔΕΡΚΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
Ο Άγιος Γρηγόριος Μητροπολίτης Δέρκων
ανήκε στο δυναμικό της Ι.Μ. Αγίου
Αθανασίου. Στις 3 Ιουνίου 1821
απηγχονίσθη υπό των Τούρκων στην
Κωνσταντινούπολη. Βάδισε άφοβα προς
τον θάνατον ψάλλων την νεκρώσιμον
ακολουθίαν του, ευλόγησε τον βρόγχο
της αγχόνης, ανέβηκε στο βάθρο, έθιξε
μόνος τον βρόγχο στον τράχηλό του
και λακτίσας το βάθρο απηγχονίσθη.

1819 ΠΑΙ ΖΩΝ
ΔΙΔΩΝΔΡΟΜ
ΗΕ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΕ
ΟΝΤΕ ΡΟΙΑΤΑ ΓΙΣ
ΔΕΡΚΩΝ ΚΥΡΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙ
ΤΕ ΚΑΙ ΤΕ ΠΟΘΟΝΙΟΙΣ
ΚΑΙ ΑΓΑΘΙΟΥ ΤΟΥ
ΜΕΓ. ΠΑΝΚ

15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1826

Η Ι.Μ. Αγίου Αθανασίου
επυρπολήθη υπό του Ιμπραήμ.

18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1943

Η Ι.Μ. Αγίου Αθανασίου
επυρπολήθη υπό των Γερμανών.

Αύγουστος 2014
Ομιλος Φίλων Ι.Μ. Αγίου Αθανασίου